

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van
persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/082 van 18 juli 2023

over

tekst	Ontwerp van besluit
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen
roepnaam	(besluit indiening aangiften verkiezingsuitgaven)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 30 juni 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen zonder datum, ontvangen door de VTC op 7 juli 2013;

Gelet op de behandeling op de zitting van 18 juli 2023 en de beslissing om het dossier af te werken in een schriftelijke procedure;

Brengt op 18 juli 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van besluit *tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.

2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp beoogt de wijze vast te stellen waarop de aangiften van de verkiezingsuitgaven en van de herkomst van de geldmiddelen voor de lokale en provinciale verkiezingen moeten worden ingediend.

Voor de politieke partijen blijft de procedure ongewijzigd: zij dienen hun aangiften op papier in bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Deze maakt hierover een verslag op, dat ter inzage gelegd wordt en daarna bezorgd wordt aan de Vlaamse Controlecommissie, die de verslagen onderzoekt en een verslag opstelt van dat onderzoek.

4. De lijsten en de kandidaten dienen hun aangiften niet meer in bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, maar rechtstreeks bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. De Raad zal zo de aangiften onmiddellijk ter beschikking hebben voor het geval dat een bezwaar wordt ingediend.

Voor de verkiezingen van 13 oktober 2024 zal de aangifte ingediend worden met gebruik van een elektronische procedure.

5. De registraties van schenkers en sponsors vanaf een bedrag van 125 euro zullen ook met gebruik van de elektronische procedure ingediend worden bij de Vlaamse Controlecommissie.

Voor een buitengewone verkiezing die plaatsvindt na 13 oktober 2024 (een eventuele herverkiezing), zullen de lijsten en de kandidaten de hiervoor vermelde aangiften moeten indienen met gebruik van formulieren die de minister ter beschikking stelt. Die aangiften zullen ter inzage gelegd worden bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

6. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

Hoofdstuk 1. Aangiften van de politieke partijen

Artikel 1.

De aangiften, vermeld in artikel 196, §1, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, worden op papier ingediend, met de formulieren die de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor ter beschikking stelt.

Hoofdstuk 2. Aangiften van de lijsten en de kandidaten voor de verkiezingen op 13 oktober 2024

Art. 2.

De aangiften, vermeld in artikel 197, §1, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, voor de gewone lokale en provinciale verkiezingen en voor de buitengewone lokale verkiezingen, vermeld in artikel 218, §1, 2° en 2°/1, van het voormelde decreet, die op 13 oktober 2024 plaatsvinden, worden digitaal ingediend. Het Agentschap Binnenlands Bestuur stelt de elektronische procedure voor de voormelde digitale indiening ter beschikking en maakt de elektronische procedure bekend op de webtoepassing van het voormelde agentschap.

Art. 3.

De elektronische procedure, vermeld in artikel 2, wordt ontwikkeld en beheerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur wordt aangewezen als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens via de elektronische procedure, vermeld in artikel 2 van dit besluit.

Art. 4.

De lijsttrekker, de gemandateerde of de kandidaat die moeilijkheden ondervindt met het gebruik van de elektronische procedure, vermeld in artikel 2, kan zich laten bijstaan door een gemeentelijk personeelslid dat het college van burgemeester en schepenen daarvoor aanwijst, of door een personeelslid van het Agentschap Binnenlands Bestuur dat de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor aanwijst.

Art. 5.

De aangiften, vermeld in artikel 197, §1, eerste lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, met uitzondering van de gegevens met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de personen, vermeld in artikel 197, §1, vijfde lid, van het voormelde decreet, worden op digitale wijze ter inzage gelegd en kunnen met gebruik van de elektronische procedure, vermeld in artikel 2 van dit besluit, online ingezien worden.

Een persoon die moeilijkheden ondervindt met het gebruik van de elektronische procedure, vermeld in artikel 2, kan zich laten bijstaan door een gemeentelijk personeelslid dat het college van burgemeester en schepenen daarvoor aanwijst, of door een personeelslid van het Agentschap Binnenlands Bestuur dat de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor aanwijst.

Hoofdstuk 3. Aangiften van de lijsten en de kandidaten voor de buitengewone verkiezingen na 13 oktober 2024

Art. 6.

De aangiften, vermeld in artikel 197, §1, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, voor een buitengewone verkiezing als vermeld in artikel 218, §1, van het voormelde decreet, die na 13 oktober 2024 plaatsvindt, worden ingediend met de formulieren die de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor ter beschikking stelt.

Art. 7.

De aangiften, vermeld in artikel 197, §1, eerste lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, voor een buitengewone verkiezing als vermeld in artikel 218, §1, van het voormelde decreet, die na 13 oktober 2024 plaatsvindt, worden bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, vermeld in artikel 202 van het voormelde decreet, ter inzage gelegd.

7. Over het ontwerp van decreet gaf de VTC al advies op 17 januari 2023¹.

De conclusie alsdan was:

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

algemeen (luik 1 van dit advies)

- verduidelijken wat de concrete rechtvaardigingsgrond is eventueel in de Memorie van Toelichting (luik 1 en 13 van dit advies);

kiezerslijst (luik 2)

- maximale bewaartermijnen te bepalen;

- de verwerkingsverantwoordelijke te specificeren en niet louter aan de Vlaamse Regering overlaten; voordrachtsakte (luik 8)

¹ https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_A_W_2023_005_advies_.pdf

- de voorkeur voor het aanbieden van geanonimiseerde en in tweede orde gepseudonimiseerde gegevens verankeren in de wetgeving;
verkiezingsuitgaven (luik 13)
- rekening houden met het feit dat informatie over eenmansbedrijven e.d. ook persoonsgegevens kan vormen.

De memorie werd naar aanleiding van dit advies als volgt aangevuld:

“Naar aanleiding van dit advies werden volgende tekstwijzigingen aangebracht aan het voorontwerp van decreet:

- bij elke titel in het LPKD en het DKD waar sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, wordt een bepaling ingevoegd waarmee de concrete rechtvaardigingsgrond voor die verwerking wordt aangegeven, met inbegrip van de rechtvaardigingsgrond van zwaarwegend algemeen belang, als het gaat over de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken; in de artikelsgewijze toelichting bij die artikelen wordt concreet uitgelegd waarom die rechtvaardigingsgrond ingeroepen wordt; waar de concrete verwerking beperkt is tot een hoofdstuk of een artikel, wordt de rechtvaardiging alleen ingevoegd voor dat hoofdstuk of artikel, in plaats van voor de gehele titel (artikel 4, 17, 21, 31, 42, 58 van het ontwerp van decreet en artikel 79, 80 en 82, voorheen resp. 78, 79 en 81 van het ontwerp van decreet);

- in het nieuwe derde lid van artikel 21 LPKD wordt het agentschap, bevoegd voor het Binnenlands Bestuur, rechtstreeks aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke (artikel 7 van het ontwerp van decreet);

- in het nieuwe zesde lid van artikel 71 LPKD wordt bepaald dat een onderzoeksproject waarvoor de persoonsgegevens van kandidaten nodig zijn, een motivering moet bevatten waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van geanonimiseerde (in eerste orde) of gepseudonimiseerde (in tweede orde) gegevens (artikel 31 van het ontwerp van decreet);

- in artikel 196, §1, derde lid, en in artikel 197, §1, derde lid, LPKD worden dezelfde vertrouwelijkheids-eisen voor sponsoring ingeschreven als voor schenkingen (resp. artikel 71 en 72 van het ontwerp van decreet);

- er wordt een nieuw artikel 74 tussengevoegd waarmee in artikel 200 LPKD de vertrouwelijkheids-eisen voor de registraties van schenkingen ook van toepassing worden voor die van sponsoring;

- in paragraaf 2 van het nieuwe artikel 201/2 LPKD wordt expliciet de concrete rechtvaardigingsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens in titel 1 van deel 4 van het LPKD (Verkiezingsuitgaven) verduidelijkt (artikel 76, voorheen 75, van het ontwerp van decreet); tevens wordt in de toelichting bij dit artikel een bijkomende motivatie toegevoegd voor het gebruik van de rechtvaardigingsgrond van zwaarwegend algemeen belang, als het gaat over de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken.

Tevens wordt in de toelichting bij artikel 4 van het voorontwerp van decreet verduidelijkt dat de bewaartermijn voor de kiezerslijst, vermeld in artikel 16, §4, vijfde lid, LPKD, tegelijk een minimale en een maximale bewaartermijn betreft.

Met deze wijzigingen en aanvullingen wordt voldaan aan de opmerkingen in het advies van de VTC.”

8. De VTC heeft wat dit betreft geen verdere opmerkingen.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

9. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn: natuurlijke personen die giften van € 125 en meer gedaan hebben, gemandateerde persoon van een partij, lijsttrekker;
10. en dat het minstens de volgende gegevens betreft: identiteit, politieke overtuiging.
11. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

12. De wettelijke basis van het Ontwerp is het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, artikel 196, §2, artikel 197, §3 en artikel 201/2, vijfde lid, alle ingevoegd of vervangen door het Ontwerp van decreet.
13. Het Ontwerp van decreet werd op 3 juli 2023 ingediend in het parlement. Op basis van deze tekst luiden de artikelen als volgt :

Art. 196

§1. De politieke partijen die een gemeenschappelijk volgnummer en een beschermde lijstnaam hebben verkregen met toepassing van deel 2, titel 13, geven binnen dertig dagen na de verkiezingen hun uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van hun geldmiddelen aan bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is.

De politieke partijen die bij de herkomst van de geldmiddelen giften vermelden, registreren de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en de gift van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan om de uitgaven voor verkiezingspropaganda te financieren. De voormelde gegevens worden vertrouwelijk behandeld en binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen meegedeeld aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De politieke partijen die bij de herkomst van de geldmiddelen sponsoring vermelden, registreren de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het bedrag van de sponsoring van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die de uitgaven voor verkiezingspropaganda gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer, en delen de voormelde gegevens binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen mee aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De meldingen, vermeld in het eerste tot en met het derde lid, worden ondertekend door de persoon die de politieke partij daarvoor mandateert.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop de meldingen, vermeld in paragraaf 1, worden ingediend.

Art. 197

§1. De lijsttrekker geeft binnen dertig dagen na de verkiezingen de uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van de geldmiddelen van de lijst en van elke kandidaat van de lijst aan bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

De lijsttrekker die bij de herkomst van de geldmiddelen giften vermeldt, registreert de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en de gift van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan om de uitgaven voor verkiezingspropaganda van de lijst of van de kandidaat te financieren. De lijsttrekker behandelt de voormelde gegevens vertrouwelijk en deelt ze binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen mee aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De lijsttrekker die bij de herkomst van de geldmiddelen sponsoring vermeldt, registreert de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het bedrag van de sponsoring van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die de uitgaven voor verkiezingspropaganda van de lijst of van de kandidaat gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer. De lijsttrekker deelt de voormelde gegevens binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen mee aan de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven.

De lijsttrekker kan een andere persoon machtigen om de meldingen, vermeld in het eerste tot en met het derde lid, in te dienen.

Elke kandidaat ondertekent zijn melding, vermeld in het eerste tot en met het derde lid. De lijsttrekker of zijn gemandateerde ondertekent de voormelde aangiften van de lijst en ondertekent mee de aangiften van elke kandidaat van de lijst.

(...)

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop de meldingen, vermeld in paragraaf 1, worden ingediend bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of bij de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven, en de wijze waarop de voormelde aangiften ter inzage worden gelegd conform paragraaf 2.

(...)

Art. 201/2

§1. De rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is, verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196 en 198 van dit decreet, te kunnen uitvoeren.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om zijn opdrachten, vermeld in artikel 197 en 199 van dit decreet, te kunnen uitvoeren.

De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196, 197 en 200 van dit decreet, te kunnen uitvoeren.

De maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens, vermeld in het eerste tot en met derde lid, bedraagt 210 dagen na de verkiezingen.

De Vlaamse Regering kan een entiteit aanwijzen als medeverwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens in de meldingen, vermeld in artikel 197, §1.

§2. De verwerking van persoonsgegevens, vermeld in deze titel, is gebaseerd op de taken van algemeen belang inzake controle op de uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen. Als de verwerking betrekking heeft op politieke opvattingen als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming, is ze toegelaten op basis van artikel 9, lid 2, g), van de voormelde verordening.

§3. Conform de bepalingen van dit decreet worden de persoonsgegevens verwerkt van:

- 1° de voorzitters van de politieke partijen en hun gemandateerden;*
- 2° de lijsttrekkers en hun gemandateerden;*
- 3° de kandidaten;*
- 4° de schenkers van giften van 125 euro en meer;*
- 5° de sponsors die gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer.*

Conform de bepalingen van dit decreet worden in het bijzonder de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerkt:

- 1° contactgegevens en identificatiegegevens;*
- 2° het rijksregisternummer;*
- 3° de lijstnaam van de lijst waarop de naam van een kandidaat voorkomt, vermeld in artikel 76.*

De verwerkte persoonsgegevens kunnen in het bijzonder in de gevallen, vermeld in artikel 201 en 201/1, meegedeeld worden aan:

- 1° de procureur des Konings;*
- 2° de Raad van State.*

§4. De inzage, vermeld in artikel 197, §2, en in artikel 198, §2, derde lid, geldt niet voor de contactgegevens, vermeld in paragraaf 3, tweede lid, 1°, en het rijksregisternummer van de categorieën van personen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 1° tot en met 3°.”.

14. Volgende bepaling is daarnaast relevant voor wat de verwerking van persoonsgegevens betreft (onderlijning VTC):

Artikel 71

(...)

De persoonsgegevens van de kandidaten, met uitzondering van het rijksregisternummer, kunnen voor historisch onderzoek ter beschikking gesteld worden aan universiteiten, hogescholen of erkende onderzoeksinstituten die daarvoor een aanvraag indienen. Bij de voormelde aanvraag wordt een nauwkeurig omschreven onderzoeksproject gevoegd dat aan al de volgende voorwaarden voldoet: 1° het beantwoordt aan de geldende wetenschappelijke normen; 2° het bevat een gedetailleerde opsomming van de te raadplegen reeks gegevens; 3° het beschrijft de analysemethoden.

15. De VTC maakt wel voorbehoud in die zin dat het advies gebaseerd is op de tekst van het decreet zoals die ingediend werd in het Vlaams Parlement, zodat wanneer de tekst van de relevante artikelen die aangenomen, bekrachtigd en afgekondigd wordt anders is, de inhoud van het advies mogelijk ook aangepast dient te worden. De VTC doet immers opmerken dat een uitvoeringsbesluit zijn grondslag niet kan vinden in een ontwerp van decreet maar slechts in een decreet. Dat vereist dat het ontwerp werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement, en is bekrachtigd en afgekondigd. Het is problematisch dat een ontwerp van besluit wordt voorgelegd aan de VTC voordat duidelijk is dat de juridische grondslag afdoende aanwezig is.
16. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.

17. Het Ontwerp van decreet bepaalt daarover in artikel 201/2 § 2:

De verwerking van persoonsgegevens, vermeld in deze titel, is gebaseerd op de taken van algemeen belang inzake controle op de uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen.

En verder:

Als de verwerking betrekking heeft op politieke opvattingen als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming, is ze toegelaten op basis van artikel 9, lid 2, g), van de voormelde verordening.

18. De VTC heeft geen opmerkingen wat dit betreft.

19. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM², artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen³ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁴

20. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG⁵, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.

² Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

³ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁴ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GWH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GWH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GWH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁵ "e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen,"

21. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
22. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
23. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over politieke opvattingen.
24. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van de artikelen 9 en 10, §2, WVG die aangeven welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
 - de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
25. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (zie verder).

3. Doelbinding

26. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
27. Het volgende doeleinde wordt in het Ontwerp van decreet vermeld: controle op de uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen.
28. Het doeleinde is dan ook welbepaald en transparant. Verder is het doeleinde dat wordt nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
29. De VTC is van oordeel dat het doeleinde welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd is.

4. Verantwoordelijkheid

30. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

31. Het Ontwerp van decreet bepaalt:

Art. 201/2

§1. De rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is, verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196 en 198 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om zijn opdrachten, vermeld in artikel 197 en 199 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196, 197 en 200 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

(...)

De Vlaamse Regering kan een entiteit aanwijzen als medeverwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens in de meldingen, vermeld in artikel 197, §1.

32. **Artikel 3** van het Ontwerp bepaalt:

Het Agentschap Binnenlands Bestuur wordt aangewezen als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens via de elektronische procedure, vermeld in artikel 2 van dit besluit.

33. De nota verklaart dit als volgt:

Dit artikel bevat een aantal bepalingen om de digitale indiening conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming te maken. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) wordt aangewezen als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke, omwille van volgende motieven:

- conform artikel 4, eerste lid, 3°, van het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 oktober 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap “Agentschap Binnenlands Bestuur” staat ABB in voor de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen; bijgevolg is het een opdracht van ABB om een digitale toepassing te ontwikkelen. In het kader van beleidsvoorbereiding heeft ABB ook de nodige aanpassingen aan de kiesregelgeving voorbereid;*
- ABB ondersteunt de elektronische procedure technisch en juridisch;*
- ABB zal toezien op de toepassing van de technische en organisatorische maatregelen die worden genomen om voldoende garanties te bieden voor de informatieveiligheid en de onweerlegbaarheid van de elektronische procedure, en zal controleren dat deze correct werden geïmplementeerd. ABB zal eveneens deze technische en organisatorische maatregelen veranderen en/of bijschaven naarmate de inzichten hierin of de omstandigheden zouden veranderen;*
- aangezien de werkwijze in de realiteit moet gevolgd worden om te concluderen wie optreedt als verwerkingsverantwoordelijke, is het om bovenvermelde reden logisch dat ABB wordt aangewezen als de entiteit die optreedt als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van die persoonsgegevens;*
- in artikel 201/2, tweede en derde lid, LPKD worden de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en de Vlaamse Controlecommissie reeds aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens die zij elk verwerken; vandaar dat ABB, conform artikel 201/2, vijfde lid LPKD aangewezen wordt als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke.*

34. De VTC doet het volgende opmerken : er wordt in het ontwerp van decreet een begrip ingevoerd dat niet in de AVG voorkomt, namelijk dat van medeverwerkingsverantwoordelijke. De AVG kent enkel het begrip gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken. Als het Ontwerp wil verwijzen naar dit laatste begrip dan dient het ook daarnaar te verwijzen.

35. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁶ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.
36. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.
37. De VTC verwijst in dit kader naar het punt:
- 3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];*
38. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht⁸.

5. Minimale gegevensverwerking

39. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
40. De **categorieën betrokkenen** zijn natuurlijke personen die giften van € 125 en meer gedaan hebben, gemandateerde persoon van een partij, lijsttrekker;
- en de **categorieën gegevens** zijn: identiteit, politieke overtuiging.
41. Wat de **ontvangers** betreft: de rechtbank van eerste aanleg, de raad voor verkiezingsbetwistingen, de commissie verkiezingsuitgaven en het agentschap binnenlands bestuur.
42. De VTC benadrukt dat de toegang tot de gevraagde gegevens enkel kan open gesteld worden voor de taken en het werkgebied waar iedere medewerker voor bevoegd is.

⁶ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanname van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁸ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: “Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit.”

43. De VTC is van oordeel dat er voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking.
44. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.
45. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.
46. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
47. Wat de **bewaartermijn** betreft, voorziet het decreet dat de maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens 210 dagen na de verkiezingen bedraagt. Deze termijn wordt evenwel niet verantwoord.

6. Juistheid

48. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
49. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

50. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
51. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 50, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

52. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
53. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
54. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;

- een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
55. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling⁹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹⁰ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹¹ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹².
56. Voor wat de elektronische procedure betreft, die ontwikkeld zal worden door het Agentschap Binnenlands Bestuur, gaat de VTC ervan uit dat deze beantwoordt aan de AVG en in het bijzonder aan de beginselen van privacy by default en privacy by design.
57. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹³.

III. BESLUIT

58. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- de correcte terminologie van de AVG gebruiken (luik 4);
 - een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
 - de bewaartermijn verantwoorden (luik 5);
 - de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6)
 - de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-08-01 13:50:01 +02:00
Reden: ik keur dit document goed

⁹ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹⁰ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0
(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹¹ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹² *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹³ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>